

k darovaným telám. S deťmi komunikujete, veľa rozprávate, v pitevni, naopak, musíte dodržiať pietu. Samozrejme, pri živých je aj veľký pocit zodpovednosti, musíte ich zachrániť, ale aj pokory, nemôžete sa tváriť nesomlyne. No aj pri pitevných cvičeniach je veľká zodpovednosť. Rovnako aj tam pracujete s ľudským telom a vedomím, že nesmiete nič poškodiť. Študentom všetkym je, že ich dôsledný a úctivý prístup sa raz stane

ka Kubíková a rukou rozhodí smerom k nám. „Tu, na vašom mieste sedel pán, ktorý v Rakúsku pracuje ako tréner. Nedávno sa rozvedol s manželkou a došla ho na jeho samota. Doniesol mi Merci čokoládu a hovoril: „Chcel by som sa darovať.“ Pýtam sa ho: Prečo? „Viete, ja som sa so svojou ženou rozvedol, vydala sa, už ju nezaujímam. Máme sice dve dcéry, ale obidve žijú v zahraničí. Vedľa ma ani nemá kto pochovať. A keby aj

onkologickí pacienti. Vedomí si faktu, že život im predlžuje veda a medicína. „Keby neboli ľudia, ktorí sa darujú, možno by som už dávno nežila,“ povedala mi paní, ktorá má rakovinu.“ V Anatomickom ústavе sa ocitnú aj telá, ktoré vozia z ústavu pre mentálne postihnutých ľudí, z hospicu. „Tí, čo nemajú príbuzných, skončia u nás,“ spomienie. Zazvonia aj mladí ľudia závislí od drog, chcú sa daro-

MIESTO, KDE MRTVI UCIA ŽIVÝCH

Osobným väzbám sa Eliška Kubíková pri práci nevyhne. „Minulý rok mi napísal chlapec, ktorý je na invalidnom vozíku. Narodil sa s mozgovou obrnou, vyrastá bez mamy, len s chirúrsky otcom. Napísal, že by sa rád daroval. Vznikol medzi nami nádherný vzťah. Pravidelne mi mailuje, písanie si o každodenných radostach i bolestiach. Skamarátí sme sa tak, že ked' mal tridsať rokov, pozval ma na oslavu narodenín. V období, keď som mala veľmi chorú mamu, práve on mi všial nádej a silu. Včera mi volala paní, ktorá mala na onkologii syna a ja som ho ošetrovala. Keď sa mi narodila dcéra, boli nás obaja pozrieť. Jej syn napokon zomrel. Bola v Bratislave a chcela ma navštíviť. Povedala mi, že patrím do jej života, že som súčasť jej syna. Keď je so mnou, má pocit, že je spojená aj s ním....“

Pre darcov je odhadlaná urobiť dve veľké zmeny. „Niektoré univerzity majú na cintoríne pomník, kde sú vyryté všetky mená darcov. Každý rok sa tam stretnie celá škola a vzdá úctu ľuďom, ktorí sa darovali. Krásny akt spojený s ekumenickou bohoslužbou. To je moja vizia, niečo podobné by som chcela zorganizovať aj u nás.“ Aj druhá snaha je spojená s darcami, vedou a medicínom. „Máme v pláne nový spôsob fixácie kadáverov (darovaných tel). Videla som to na Semmelweisovej univerzite v Budapešti, telá sú flexibilné, nie stuhnute, štruktúry a tkanivá si zachovajú svoju mäkkosť a farbu.“ K progresívnej zmene stačí len nový roztok na fixáciu. „Keď sa nám to podarí, študenti si budú môcť nacvičovať úkony ako sú kanylácie, intubácie či podávanie intramuskulárnych injekcií, čo im umožní už dopredu pred nástupom do klinickej praxe nadobudnúť praktické zručnosti. Lekári môžu u nás skúšať nové operačné techniky, napríklad pri výmene umelého kĺbu,“ s nadšením vykresluje plány do budúcnosti. „Viete, niekto povie, že anatómia je mŕtva veda, ale každá veda sa dá oživiť,“ dodá pri rozlúčke. Na chodbe sa ešte raz pristavíme pri tabuli pre darcov. Je na nej aj veta, ktorá vystihuje podstatu nášho stretnutia: Vďaka Vám je anatómia miestom, kde mŕtvi učia živých...

RENÁTA GEŠVANTNEROVÁ

vizitkou ich povolania. Anatómia je jednoducho základ medicíny. Keď tu zlyhajú medici alebo sa nedostatočne pripravia, potom môžu pochybiť aj ako lekári.“

DOBRY DEŇ, MÔŽEM SA DAROVAT?

Docentka Eliška Kubíková má na starosti kartotékou darcov vedenú v Anatomickom ústavе, ktorý patrí pod Lekársku fakultu UK. O svojich zážitkoch by mohla napísat knihu. „V zozname máme vyše 400 žijúcich ľudí, ktorí sa darovali. Pred piatimi rokmi ich bolo len okolo 120,“ hrdo porovnáva. Nárasť však nesúvisí s našou uvedomenosťou a obetou pre vedu, dôvody sú oveľa prozaickejšie – vysoké náklady na pohreb! „Veľa ľudí sa daruje práve preto, že chcú pomôcť rodine, boja sa, aby ju finančne nezaťažili,“ prekvapí Eliš-

áno, kto mi príde zapáliť sviečku?“ Keď odchádzal, hovoril: „Teraz mi padol kameň zo srdca, lebo som si zaradil aj tú poslednú vec.“ Prišla aj babička, ktorá už roky žije sama. „Viete, dôchodok mám malý, na pohreb mi neostane, takto aspoň viem, ako sa naloží s mojim telom,“ zdôverila sa mi. Na dvore zaklopal aj jadrový fyzik a vysvetloval: „Čeľý život sa venujem vede, chceme byť užitočný aj po smrti.“ MUDr. Eliška Kubíková je ako kronika, jedným dychom rozpráva ďalej: „Napísal mi aj väzeň, ktorý je už dvanásť rokov v ústave. Pri ňom by bol ďalší prevoz, nemáme toľko finančných prostriedkov. V zozname je inžinier, ktorému idú na nervy všetky okázalosti okolo pohrebu, najväčším trúchlenie známych, ktoré je podľa neho len hrané a neúprimne. Prichádzajú aj chorí ľudia, väčšinou

vať, pretože si myslia, že len čo vypíšu papieri, dostanú peniaze. Ibaže darcovstvo je bezplatné! Nie je to zvláštny pocit, keď potom na stole v pitevni ležia známe tváre? Ľudia, s ktorými si Eliška Kubíková podala ruku krátko po tom, čo si vypočula ich životný príbeh? „Zvláštny, veru, je to príliš osobné,“ prizná. „Máme tu už takých troch. Babičku a dvoch páнов. Jeden z nich je z rodiny, ktorá sa darovala celá, do posledného člena.“ Ste v zozname aj vy? – pýtame sa v jednom okamihu. „Nie,“ prekvapí nás prodekanka. „Ja by som to nedokázala. Môj otec mal len 55 rokov a tri týždne po mojej promocii zomrel. Vždy, keď idem na cintorín, viem, že tam je. To je môj pocit ľadu. O to viac obdivujem ľudí, ktorí sa rozhodnú stať darcami... Je to úžasné, chcem im za to podakovať.“